

Stanisław Obirek SJ, *Wizja państwa w nauczaniu jezuitów polskich w latach 1564-1668*, Kraków 1995, ss. 71

Jak pisze Autor na początku omawianej pracy „jezuici stanowili zawsze przedmiot licznych publikacji, ale szczególnie w ostatnim okresie literatura na ich temat wzbogaciła się o wiele cennych rozpraw naukowych”¹. Wśród nich znalazło się kilka prac autorstwa Stanisława Obirka, jezuita z Krakowa.

Omawiana praca składa się z czterech rozdziałów. Pierwszy opisuje strukturę zakonu i formy rządzenia, drugi normy ogólne, trzeci stosunek jezuitów do kontrreformacji. Wreszcie czwarty, stanowiący zasadniczy trzon pracy – poświęcony jest jezuickiej wizji państwa przedstawianej w szkołach.

Autor skoncentrował się na wykładach jezuickich, traktatach, teatrze szkolnym i kaznodziejstwie. Wykorzystał treści zawarte w wykładach filozofii, m.in. prowadzonych przez Leonarda Krakera, Jana Kleina, Stanisława Radzimskiego, Andrzeja Nowaka i Wojciecha

Sokołowskiego czy Jana Chądzyńskiego. Wskazują one na to, iż jezuici interesowali się aktualnymi problemami polskimi i litewskimi. W szkołach ówczesnych doniosłą rolę odgrywał teatr, szczególnie w wychowaniu politycznym młodzieży. Poprzez szkolne przedstawienia starano się wykształcić w uczniach cnoty obywatelskie. Podobnie wykorzystywano kazania, w których często pojawiały się treści polityczne – Piotr Skarga, Jakub Wujek, Marcin Laterna, Stanisław Grodzicki i in. Tak więc, mimo iż oficjalnie jezuitów obowiązywał zakaz publikowania poglądów o charakterze politycznym, spotykamy je w ich twórczości i działalności.

Praca S. Obirka stanowi kolejny krok do badań nad dziejami jezuitów polskich.

(D.Ż.-S.)

---

¹ S. Obirek, *Wizja państwa w nauczaniu jezuitów polskich w latach 1564-1668*, Kraków 1995, s. 5.

Jezuicka ars educandi. Prace ofiarowane Księdzu Profesorowi Ludwikowi Piechnikowi SJ, Kraków 1995, ss. 288

W poprzednim numerze Biuletynu przedstawiliśmy sylwetkę Księdza Profesora Ludwika Piechnika. W związku z omawianym jubileuszem 75 rocznicy urodzin ukazała się książka ofiarowana Profesorowi.

Tom ten rozpoczyna, jak zwykle przy takich okazjach, „portret nie tylko naukowy” Jubilata oraz zestawienie prac Profesora.

Następnie w kolejności alfabetycznej zamieszczono kilkanaście rozpraw różnych autorów.

Kongregacje Generalne Towarzystwa omawia P.J. Badura SJ. Rozmaitym aspektom dziejów szkolnictwa jezuickiego poświęconych jest kilka szkiców. I tak dzieje szkolnictwa jezuickiego w świetle prac L. Piechnika prezen-

tuje F. Paluszkiewicz SJ, jezuickie budynki szkolne J. Paszenda SJ, nauczanie logiki matematycznej w Wilnie R. Pleckaitis, a tradycję i nowatorstwo w wykładach retoryki w kolegiach jezuickich E. Ulcinaite, wileńskie Collegium Nobilium jezuickie i jego rolę w kształtowaniu elit w Polsce K. Puchowski, niemieckie szkoły jezuickie i ich polskich uczniów D. Żołądz, przejawy baroku w teatrze jezuickim XVIII wieku I. Kadul-ska. Twórczość pisarzy jezuickich analizują – Piotra Skargi w kontekście jego polemik z arianinem Hieronimem Moskorzowskim – P. Wilczek, natomiast filozofię Stefana Sczanieckiego – R. Darowski SJ, a spojrzenie na państwo i społeczeństwo Tomasza